

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Tiedonhallinnan sääntelyn kehittäminen on erittäin kannatettava asia ja työryhmä on perehtynyt nykytilanteeseen ja sen ongelmiin syvällisesti.

Yleisiä kommentteja:

1. Lokit oli osittain huomioitu, mutta pitää korostaa lokitietojen eheyttä ja niistä ei saisi poistaa mitään kesken koko tiedon säilytysajan. Lokitietojen tarkastuskin pitäisi tehdä tietosuojavaltuutetun toimesta, ei henkilökohtaisesti.
2. Sähköisen tiedon varmistuskopioista ei juuri löydy erikseen käsittelysääntöjä. Varmistuksilla pitäisi olla normaalia pidemmät poistoajat, muuten ei ole varmuutta pystytäänkö poikkeustilanteissa kokonaisuutta palauttamaan (eheys). Palautusprosessin jälkeen voidaan tehdä seulonta tai poistoajo kohdistettuna palautettuun tietokokonaisuuteen niin, että varmistusten eheyttä ei kesken varmistussyklin ja säilytyksen vaaranneta.
3. Yleisesti hyvä ajatus tietojen keräämistä asiakkaalta vain kerran ja toisaalta taas vaatimus, että tietoja saisi käyttää pelkästään kerättyyn tarpeeseen. Tästä syntyvät ristiriitaiset tavoitteet pitää ratkaista lain tasolla, muuten ei päästä toimivaan ratkaisuun julkishallinnon tasolla.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

5.3

Tasomalli: Uuden säädöksen on tarkoitus koskea koko julkishallintoa. Vaikka tasomalli sinänsä onkin parantanut organisaatioiden kypsyystasoa ja tuonut ryhtiä tietoturva-asioihin, on se aiheuttanut myös lisää kustannuksia. Tasomallin poistaminen tuo joustoa erityisesti yksityisen edun suojaamisen ratkaisuihin.

Tasomallin tilalle kaavailtu vähimmäistaso ei voi olla kertaponnistus. Jos on edellisenä vuonna saavuttanut ja täyttänyt vähimmäistason, ei se kuitenkaan takaa, että nykytoiminta olisi automaattisesti vähimmäistasolla. Samoin jos on tapahtunut suuria muutoksia toiminnassa tai organisoitumisessa voi olla että vähimmäistasoon ei enää päästä.

Vähimmäistason toimivuus on riippuvainen jatkuvista auditoinneista samalla tapaa kuin yleisissä laatujärjestelmissä, joiden pohjalta arviointia tehdään säännöllisesti. Vähimmäistason toteutuminen on saatava vuosittaisen arvioinnin piiriin.

Sen sijaan tasomallin poistoa kompensoivan riskienhallinnan muotoilun "Riskienhallintaa koskevaa sääntelyä täsmennetään ja riskiarvion perustella tehtävät tietoturvaluustoimenpiteet tuodaan lakiin." olisi hyvä sisältää johdon vastuuttaminen jäännösriskien hyväksyntään.

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

5.4.1 Raportissa ehdotetaan asiakirjan käsitteen rinnalle tuotavaksi tietoaineiston käsitettä. Nykyinen asiakirjan määritelmä sisältää hyvin laajasti erilaisen digitaalisessa muodossa olevan tiedon, mutta sisällöllä ja yleiskielen käsitteellä asiakirja on varsin vähän tekemistä keskenään. Esimerkiksi sormenjälki voi olla viranomaisen asiakirja. Näin ollen kaikki lainsäädäntöä soveltavat joudutaan erikseen kouluttamaan käsitteen käyttöön. Intuitiivisempia ratkaisujakin voisi löytyä, esimerkiksi "tietokohde" tmv. Tietoaineisto voi kuvata asiakirjaa paremmin tietyntyyppejä tietokokonaisuuksia, mutta sen tuominen lainsäädäntöön ei varsinaisesti poista asiakirjan käsitteeseen liittyviä ongelmia, ja käsitteiden lisääminen saattaa itse asiassa aiheuttaa niitä lisää. Miten esimerkiksi tietoaineiston käsite suhteutetaan asiakirjaan (joka voi olla melkein mitä tahansa), vaikka tarve raportissa todetaankin?

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

5.5.1 Muistiossa todetaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta käsittelevässä luvussa seuraavasti: "Tietojärjestelmien rajapintakuvauksien laatimisen koordinoitua tulee vahvistaa, ja on varmistettava, että rajapintakuvaukset toteutetaan vakiomuotoisina ja monikäyttöisinä."

Lisäksi todetaan: "Laissa pitäisi velvoittaa keskeiset viranomaiset laatimaan rajapintakuvaukset ainakin niistä tietojärjestelmistä, joista säännönmukaisesti luovutetaan tietoja useille viranomaisille tai muille toimijoille, kuten elinkeinoelämälle."

Ehdotus: Pitäisikö rajapintojen kuvauksen lisäksi koordinoita ja ohjata myös itse rajapintojen valintaa? Eryityisesti hallinnonalarajat ylittävässä tiedonvaihdossa yksittäisen viranomaisen voi olla vaikea hahmottaa tai ohjata tietojärjestelmien kokonaisuutta, jossa tietojen tulisi liikkua.

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

-

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

Kysymys4.

Lausuntopyynnössä tiedustellaan myös muita kuin lainsäädännöllisiä keinoja (kysymys 4) tiedonhallinnan kehittämiseksi. Yksi merkittävä keino olisi tarjota keskitetty taho, joka opastaa lainsäädännön soveltamisessa, luo tulkintakäytännöt ja kokoaa mahdollisesti myös julkisesti tarjolla olevia esimerkkitapauksia.

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

Työryhmä on esittänyt seuraavaa:

"Työryhmä pitää tärkeänä, että tiedonhallinnan organisatorinen soveltamisala yhdenmukaistetaan siten, että säännöksiä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin viranomaisorganisaatioihin, siten kuin hallintolaissa säädetään, julkisoikeudellisiin laitoksiin PSI-direktiivin tarkoittamassa laajassa merkityksessä sekä yksityisiin toimijoihin siltä osin kuin ne hoitavat julkisia hallintotehtäviä."

Työryhmä voisi miettiä miten esimerkiksi case Länsimetrossa yksityisen toimijan asiakirjojen (ei-)julkisuus on osoittautunut ongelmaksi. Otetaanko näkökulma riittävästi huomioon raportissa?

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Neuvonen Ari
Viestintävirasto - Tietohallintojohtaja